

4. Bazaluk O. O. Filosofija osvity: i'i' rol' ta misce v systemi filofs'kogo znannja / O. O. Bazaluk // *Filosofs'ki obrii'*. – 2010. – №23. – S.187–200.
5. Bauman Z. Individualizirovannoe obshhestvo / Z. Bauman; per. s angl. pod red. V. L. Inozemceva. – M.: Logos, 2005. – 390 s.
6. Berdjaev N. A. Smysl tvorcestva / N. A. Berdjaev // Berdjaev N. A. Filosofija svobody. Smysl tvorcestva. – M.: izd-vo «Pravda», 1989. – S.254–580.
7. Vel'sh V. Nash postmodernij modern / V. Vel'sh; per. z angl. – K.: Al'terpres, 2004. – 320 s.
8. Gegel' G. V. F. Raboty raznyh let. V 2-h tomah. T.1. / G. V. F. Gegel'. – M.: Izd-vo «Mysl'», 1970. – 630 s.
9. Gershunskij B. S. Filosofija obrazovanija dlja XXI veka (V poiskah praktiko-orientirovannyh koncepcij) / B. S. Gershunskij. – M., 1998. – 608 s.
10. Gorbunova L. S., Dobronravova I. S. Filosofija nauki, sinergetika obrazovanija i novye smysly v kontekste kul'tury perehoda / Dobronravova I. S., Gorbunova L. S. // *Kollektivnaja monografija: Sinergeticheskaja paradigma. Sinergetika obrazovanija*. – M.: Progress-Tradicija, 2007. – 592 s.
11. Gorbunova L. S. Filosofija transformatyvnoi' osvity dlja doroslyh: universytets'ki strategii' i praktyki; monografija / L. S. Gorbunova. – Sumy: Universytets'ka knyga, 2015. – 710 s.
12. Dzhemison F. Postmodernizm i obshhestvo potreblenija / F. Dzhemison; per. s angl. // *Logos*. – 2000. – №4. – S.63–77.
13. Dobronravova I. Filosofija nauky i synergetyka osvity / I. Dobronravova // *Vyshha osvita Ukrainy*. – 2003. – №2. – S.7–13.
14. Inishev I. N. Filosofskaja jestetika segodnja / I. N. Inishev // *Topos. Filosofsko-kul'turologicheskij zhurnal*. – 2007. – №15. – S.5–15.
15. Kant I. Kritika sposobnosti suzhdenija / I. Kant. – M.: Izd-vo «Iskusstvo», 1994. – 367 s.
16. Kastel's M. Informacionnaja jepoha: jekonomika, obshhestvo i kul'tura / M. Kastel's; per. s angl. pod nauch. red. O. I. Shkaratana. – M.: GU VShJe, 2000. – 608 s.
17. Kizima V. Novoe obrazovanie dlja novogo cheloveka / V. Kizima // *Filosofija osvity*. – 2005. – №2. – S.36–61.
18. Kizima V. Ideja ta pryncypy postneklasychnoi' osvity // *Vyshha osvita Ukrainy*. – 2003. – №2. – S.20–31.
19. Klepko S. F. Filosofija osvity v jevropejs'komu konteksti / S. F. Klepko. – Poltava: POIPPO, 2006. – 328 s.
20. Knjazeva E. N. Probuzhdajushhee obrazovanie / E. N. Knjazeva // *Sinergeticheskaja paradigma. Sinergetika obrazovanija*. – M.: Progress-Tradicija, 2007. – S.369–387.
21. Knjazeva E. N., Kurdjumov S. P. Sinergetika kak novoe mirovidenie: dialog s I. Prigozhnym // *Voprosy filosofii*. – 1992. – №12. – S.3–20.
22. Kochubej N. V. Suchasna osvita v konteksti postneklasychnykh praktyk: filofs'ko-metodologichne osmyslennja / N. V. Kochubej // *Teoretichni ta metodychni zasady magistrs'koi' pidgotovy vykladacha vyshhoi' shkoly: monografija / MON Ukrainy, Sums'kyj derzhavnyj pedagogichnyj un-t im. A. S. Makarenka*. – Sumy: Vyd-vo SumDPU im. A. S. Makarenka, 2014. – S.237–254.
23. Kochubej N. V. Postneklasychni vymiry skladnosti: [naukovyj dyskurs] / N. V. Kochubej // *Filosofija nauky: tradycii' ta innovacii'*: naukovyj zhurnal / M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, Sums'kyj derzh. ped. un-t im. A. S. Makarenka. – Sumy: SumDPU im. A. S. Makarenka, 2013. – №1 (7). – S.3–9.
24. Kremen' V. G. Pedagogichna synergetyka: ponjatjno-kategorial'nyj syntez / V. Kremen' // *Teorija i praktyka upravlinnja social'nymy systemamy. Shhokvartal'nyj naukovy-praktychnyj zhurnal*. – Harkiv: NTU «HPG», 2013. – №3. – S.3–19.
25. Kroche B. Jestetika kak nauka o vyrazhenii i kak obshhaja lingvistika / B. Kroche; Per.: V. Jakovenko. – Moskva: Intrada, 2000. – 160 s.
26. Kultajeva M. D. Suspil'ne poklykannja filofsii' osvity u suchasnykh sociokul'turnykh kontekstah / M. D. Kultajeva // *Visnyk Harkivs'kogo nacional'nogo pedagogichnogo universytetu imeni G. S. Skovorody. Filosofija*. – 2014. – Vyp.42. – S.186–194.
27. Lipovecki Zh. Jera pustoty. Jesse o sovremennom individualizme / Zh. Lipovecki; per. s fr. V. V. Kuznecova. – SPb.: Vladimir Dal', 2001. – 332 s.
28. Lutaj V. S. Filosofija suchasnoi' osvity: navchal'nyj posibnyk / V. S. Lutaj. – Kyi'v: Centr «Magistr-S», 1996. – 255 s.
29. Man'kovskaja H. B. Jestetika postmodernizma / H. B. Man'kovskaja. – SPb.: Aletejja, 2000. – 347 s.
30. Maslou A. G. Dal'nie predely chelovecheskoj psihiki / A. G. Maslou. – SPb.: Evrazija, 1999. – 432 s.
31. Myhal'chenko M. I. Osvita i nauka: poshuky novykh paradym modernizacii' / M. I. Myhal'chenko // *Vyshha osvita Ukrainy*. – 2001. – №2. – S.14–23.
32. Nicshe F. Rozhdenie tragedii, ili Jellinstvo i pessimizm / per. G. A. Rachinskogo // *Sochinenija v 2-h tomah, T.1. / F. Nicshe*. – M.: Izd-vo «Mysl'», 1990. – S.7–116.
33. Ognev'juk V. V. Osvita v systemi cinnostej stalogo ljuds'kogo rozvytku / V. V. Ognev'juk. – Kyi'v: Znannja Ukrainy, 2003. – 450 s.
34. Prigozhin I. Filosofija nestabil'nosti / I. Prigozhin // *Voprosy filosofii*. – 1991. – №6. – S.46–52.
35. Rodzhers K. Frejberg Dzh. Svoboda uchit'sja. – M.: Smysl, 2002. – 527 s.
36. Romanenko M. I. Osvitnja paradyma: genezys idej ta system. Naukova monografija / M. I. Romanenko. – Dnipropetrovs'k: vydavnytstvo «Promin'», 2000. – 160 s.
37. Romanenko M. I. Filosofija osvity: istorija i suchasnist'. Postklasychna filofs'ko-osvitnja paradyma: istorychnyj genezys, teorija, naprjamy konceptualizacii': naukova monografija / M. I. Romanenko. – Dnipropetrovs'k: vydavnytstvo «Promin'», 2001. – 180 s.
38. Fromm Je. Chelovek dlja samogo sebia. Fromm; per. s nem. / Je. Fromm // *Fromm Je. Psihoanaliz i jetika*. – M.: Respublika, 1993. – S.19–190.
39. Fuko M. Ispol'zovanie udovol'stvij. Istoriya seksual'nosti. T.2. / Mishel' Fuko. – SPb.: Akademicheskij proekt, 2004. – 432 s.
40. Fuko M. Slova i veshhi. Arheologija gumanitarnykh nauk / M. Fuko; per. s fr. – SPb.: A-cad, 1997. – 406 s.
41. Hajdegger M. Istok hudozhestvennogo tvorenija / M. Hajdegger. – M.: Akademicheskij Proekt, 2008. – 528 s.
42. Hjubner B. Proizvol'nyj jetoc i prinuditel'nost' jestetiki. Per. s nem. / B. Hjubner. – Mn.: Propilei, 2000. – 152 s.
43. Shiller F. *Sobr. soch.*: V 7 t. – T.6. / F. Shiller. – M., 1957. – 786 s.
44. Shopengauer A. *Sobranie sochinenij v pjati tomah. T.1. / A. Shopengauer*. – M.: Moskovskij klub, 1992. – 395 s.
45. Shusterman R. *Pragmaticheskaja jestetika: zhivaja krasota, pereosmyslenie iskusstva / R. Shusterman*. – Izd-vo «Kanon+», 2012. – 407 s.
46. Read H. *Education Through Art*. – London: Faber & Faber, 1958. – 352 p.

Yashina O. M., senior lecturer of department of education and health culture of Dnipropetrovsk Regional Institute of Postgraduate Education (Ukraine, Dnipro), yashina.elena7333@gmail.com

Postnonclassical paradigm of artistic and aesthetic education: conceptual and social aspects of formation

The author substantiates the content of postnonclassical paradigm of the artistic and aesthetic education, identifies the conceptual and social dimension of its formation. The evolution of views on the aesthetic is described in the context of classical, nonclassical and postnonclassical paradigms of education. The significance of artistic and aesthetic education in the conditions of transformation of modern education system is proved.

Keywords: paradigm, artistic and aesthetic education, postnonclassical education paradigm, personality, society.

* * *

УДК 172.2

Ткаченко К. О.,
аспірантка, Київський національний університет
ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ),
ms.katerina@ukr.net

ЗАСАДИ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ В СУЧАСНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Досліджено формування засад адвокатської етики в межах сучасної Німеччини, а саме концептуалізації принципів та норм, функціонування професії юриста та ставлення до неї та її принципів в суспільстві. Автор наголошує на тому, що серйозність ставлення суспільства до цієї проблематики є «лакмусовим папірцем», який відображає якість розробки етичних стандартів адвокатської професії, а отже експлікує рівень зрілості професії. Проаналізовано положення основних документів, які регламентують власне обов'язки адвоката, умови його діяльності, етичні принципи, що засвідчують його відповідність професії тощо. Здійснена спроба актуалізувати застосування європейського досвіду адвокатської етики як підґрунтя становлення українського суспільства як етично свідомого.

Ключові слова: адвокатська етика, обов'язок, довіра, моральність, право, суспільство.

Концептуалізації принципів, норм та підходів в межах адвокатської практики для кожної країни є специфічною і несе в собі культурну та політичну специфіку місцевої ментальності. Тим не менш, можна сміливо стверджувати, що серйозність ставлення суспільства до цієї проблематики є «лакмусовим папірцем», який відображає якість розробки етичних стандартів адвокатської професії, а отже експлікує рівень зрілості професії. «Етичне ядро» в межах правничих наук за свою історію набувало різноманітних форм – від найбільш широких орієнтирів і максимум до досить детально прописаних регламентів. Починаючи з перших канонів адвокатської етики, як у Америці (1908 рік), так і в Європі, правила поведінки адвоката регламентувалися на трьох рівнях:

(1) на суспільному рівні Кодекси мали досить розлогі формулювання, які лишень у декількох реченнях окреслювали норми і принципи, яких має притримуватись адвокат, аби не втратити професійну честь; такі формулювання підштовхували до досить різноманітних інтерпретацій та широкого поля для професійних маневрів та маніпуляцій;

(2) на «цеховому» рівні, тобто в межах певної адвокатської спільноти, затверджувалась єдино «правильна» інтерпретація цього Кодексу для членів цієї спільноти, що мало, на думку керівництва, підсилити корпоративний дух та конкуренцію з іншими спілками адвокатів, чий етичні принципи могли мати абсолютно інші формулювання;

(3) і тим не менш, подібні розбіжності у розумінні спільних для всіх етичних принципів не могли задовольнити суспільство, яке в кожному конкретному випадку оцінювало діяльність адвоката і результат його звершень з огляду на втілення заскоружлої теорії у досить мінливих умовах практики; відбувалося це різноманітним чином – від вердикту суду присяжних до висвітлення самого розгляду справи у засобах масової інформації.

Саме таку ситуацію ми можемо спостерігати з середини ХХ століття у Німеччині: мова йде про Нормативний акт, який закріплює правовий статус адвокатури в Німеччині, – «Федеральне положення про адвокатуру» 1959 року, що є чинним і зараз (на даний момент його повна назва – «Федеральне положення про адвокатуру в редакції із виправленнями, опубліковане у Частині III Федерального вісника законів, реєстраційний номер 303–8 зі змінами, внесеними статтею 7 Закону від 10 жовтня 2013 року (Федеральний вісник законів, ч. 1, стор. 3786)») [див.: 3]. У цьому положенні етичним принципам присвячено лиш наступні рядки §43: «Адвокат повинен виконувати свою роботу добросовісно. Його вчинки мають бути достойними поваги та довіри, яких вимагає статус адвоката як у межах, так і за межами його професійної діяльності» [3, с. 19]. Однак ці досить розлогі формулювання набули уточнення у редакціях пізніших років, а саме: у §43а, який регламентує власне обов'язки адвоката, куди входять і такі моменти, як відстоювання незалежного статусу адвоката, збереження адвокатської таємниці, дотримання ділової поведінки та відповідної професійної лексики в межах робочої діяльності, уникнення моментів представлення суперечливих інтересів, обов'язок підвищення власної кваліфікації впродовж усієї професійної діяльності.

Цікавими є також вимоги, які ставить соціум до здобувачів, які планують стати адвокатами. У Законі Німеччини щодо судоустрою чітко прописані вимоги, які є спільними як для майбутніх адвокатів, так і для суддів (що досить цікаво, адже вітчизняне нормативне право в цьому аспекті влаштоване інакше). Так, міністерство тієї землі, де планує рости в професійній сфері здобувач, робить запит до колеги адвокатів за місцем його стажування, які мають за два місяці скласти досить повний й ретельний відгук щодо діяльності цієї людини, де враховуються як раз її особисті якості. Окрім того, є досить широкий перелік умов, за яких адвокат не може здійснювати свою професійну діяльність – і вони стосуються як здобувачів, так і заслужених діячів юридичної сфери. Тут ми перелічимо лише деякі з умов, які є перепонами в професійній діяльності: (1) втрата основних громадянських прав в зв'язку із рішенням конституційного суду; (2) офіційна заборона займати громадські посади; (3) виключення з адвокатури; (4) звільнення з правоохоронних органів за рішенням дисциплінарного суду; (5) здійснення вчинку, який є негідним адвокатського статусу; (6) боротьба проти наявного суспільного устрою незаконним чином; (7) втрата здатності виконувати свої професійні обов'язки на тривалий термін через фізичні вади чи духовну слабкість; (8) наявність подвійного життя чи додаткової діяльності, що є несумісною із професією адвоката; (9) обмеження щодо права розпоряджатися своїм майном і т.і.

Якщо звернутися до викликів вже початку ХХІ століття, то голова Федеральної палати адвокатів Німеччини Вероніка Хоррер відзначає максимальну бюрократизацію і юридизацію всіх сфер людського життя, що, з одного боку, підштовхує правничу професію до все більшої спеціалізації, а з іншого – не дозволяє ігнорувати процеси європеїзації та інтернаціоналізації, що веде до впорядкування та зведення до єдиної системи кодексів та норм, якими керуються адвокати на території всього Європейського Союзу [1, с. 4]. Закон про здійснення діяльності європейськими адвокатами в Німеччині (Die Einzelheiten ergeben sich aus dem Gesetz über die Tätigkeit europäischer Rechtsanwälte in Deutschland (EuRAG) 09.03.2000 р.) досить скрупульозно регламентує умови здійснення фахової діяльності адвокатами ЄС на території Німеччини [див.: 5]. Директиви, на які спирається EuRAG за згодою країн-членів Євросоюзу, імплементуються у внутрішнє державне право, і таким чином правове регулювання цих країн є сутнісно близьким за формулюваннями до німецького закону EuRAG.

Окрім викликів інтернаціонального характеру, німецьке законодавство намагається уникнути етичних суперечностей у вирішенні недоброчесності адвокатів у межах одного «цеху». З цією метою були створені спеціалізовані суди, які входять у юрисдикцію лише місцевих державних органів юстиції, і за рахунок своєї незалежності від адвокатської спільноти виносять рішення щодо дисциплінарної відповідальності представників цієї професії. «Суди честі» (а саме таку назву отримали ці інстанції серед широкого загалу) також включають у свою ієрархію спеціальні судові палати при вищому суді кожного регіону та сенат зі справ адвокатури, який підпорядковується і Вищому

Федеральному суду. Важливим моментом, який експлікує ставлення соціуму до таких дисциплінарних інстанцій є те, що назначені міністерством юстиції члени «Суду честі» чотири роки працюють на громадських засадах і всі справи розглядаються лише колегіально повним складом Суду. Вироки щодо справ адвокатів носять досить серйозний характер, адже окрім догани та штрафу на чималу суму відносно середньостатистичного заробітку юриста колегія може накласти заборону на адвокатську діяльність для звинуваченого від одного до п'яти років (що залежить від специфікації діяльності адвоката) або взагалі виключити його з адвокатури. Апеляцію щодо подібного жорсткого вироку розглядає як спеціальна судова палата, членами якої є як судді, так і висококваліфіковані адвокати з багаторічною практикою і бездоганною репутацією. Тим не менш, і ця палата не є цілком самостійною, адже кожен її вирок перевіряється на добросесність і відсутність упередженості сенатом зі справ адвокатури.

Ще одним аспектом підвалин етики правничої діяльності є адвокатська таємниця, щодо якої Німеччина досить послідовно відстоює жорстку позицію абсолютного збереження таємниці в межах «адвокат–клієнт». Навіть за умов звинувачення у приналежності до терористичної організації (п.2 ст.148 Strafprozessordnung – StPO [див.: 7]) обмеження можливості переписки клієнта з адвокатом не можна вважати виключенням з цього принципу, оскільки «пошта для адвоката» без згоди клієнта не може бути видана на інспекцію судді (тим не менш, якщо такої згоди клієнт не дає, то пошта не передається адвокату і підлягає утилізації, хоча й без розкриття наявної там інформації). Таким чином, особиста переписка між адвокатом і клієнтом ні за яких умов не може бути розкритою правоохоронними органами. Суддя ж, який є відповідальним за інспекцію переписки подібного підсудного, має цілий список вимог до цієї діяльності: він не може вести слідство навіть за дорученням і не може розголошувати слідству будь-яку інформацію, яка стала йому відомою з цих листів. Як бачимо, навіть клієнт, якому інкриміновано звинувачення у важкому злочині, на думку німецьких правників, має право на довірені стосунки зі своїм адвокатом, у які держава може втручатися лише в ролі «спостерігача» з максимально обмеженими функціями та засобами впливу. Подібний стан справ, який не є характерним для інших країн ЄС, був предметом розгляду в Європейському суді з прав людини [див.: 4], де було винесено рішення, що навіть за умов загрози тероризму й права держави на гарантію захисту для своїх громадян від нього, втручання в особисту переписку клієнта з адвокатом може мати лише дуже обмежений характер, а усне спілкування взагалі не може бути регламентованим жодним чином і має відбуватися вільно, без втручання у довірливі стосунки цих суб'єктів права. Незаконне ж втручання в адвокатську таємницю, або ж втручання без достатніх підстав, має передбачати відповідальність, що наразі і є відображеним у кримінальному законодавстві Німеччини. Крайнім прикладом подібного ставлення німецького суспільства до інституту адвокатської таємниці може слугувати наступна історія. Сімейний адвокат з досвідом роботи у кілька десятиліть і чудовою репутацією Фріц Штейнакер вирішив вберегти таємницю місцезнаходження свого клієнта навіть за умов, коли він знав, що той розшукується правоохоронними органами зі здійснення особливо важких злочинів. А саме, клієнт Аріберт Хейм до 2012 року знаходився в міжнародному розшуку, оскільки цей австрійський і німецький лікар був військовим злочинцем, відомим під прізвиськом «Доктор Смерть». Містер Хейм вивчав медицину і вже займався медичною практикою на момент вступу добровольцем до лав СС, тому під час Другої світової його було розподілено до концентраційного табору у Маутхаузені, де він і отримав своє прізвисько за «медичні експерименти» на полонених. Основними його «пацієнтами» були жінки, над якими він проводив досліди: проведення операцій без наркозу, що мало виявити граничні можливості тіла людини щодо перенесення болю, введення ін'єкцій бензину, води чи отрути прямо в серце «пацієнта» для вивчення наслідків подібних дій. Аріберта Хейма не змогли поставити перед слідством по закінченню війни, оскільки він зміг досить вдало сховатись у Каїрі, як пізніше стало відомо слідству, і підтримував звідти зв'язок із своїми рідними і адвокатом [див. докладніше: 6, s. 291]. За допомогою останнього він навіть робив запити до податкового управління ФРГ, оскільки частина його коштів все ще була на батьківщині. Тим не менш, коли ця інформація стала відома слідчим, його адвокат Фріц Штейнакер – єдина людина, яка знала дійсне місцезнаходження злочинця, – відмовився надавати будь-яку інформацію, посилаючись на право «адвокатської таємниці» і запевняючи, що це порушить таємницю контракту між клієнтом та адвокатом, яка є гарантованою німецьким законодавством. Що найбільш важливо в цій історії – Фріц Штейнакер не був засуджений адвокатською спільнотою Німеччини, більше того – його дії були визнані як правомірні і такі, що заслуговують на повагу і є гідними професії адвоката. Таким чином, можемо зробити висновок, що німецькі законотворці досить послідовно підтримують ідею збереження абсолютної адвокатської таємниці в повному значенні цього слова.

Тут важливим є також не лише ставлення на рівні соціуму до подібного трактування обов'язків адвоката, але і самої «бюрократичної машини», яка встановлює «правила гри» у такому соціумі. Тому, на нашу думку є доречним ще один приклад щодо засад адвокатської етики в сучасній Німеччині, який проілюструє, що навіть влада не є «деміургом» щодо концептуалізації етичних принципів діяльності юриста, і тут більш важливу роль відіграє вільне суспільне утворення Федеральна палата Адвокатів Німеччини. Під час реформи кримінально–процесуального законодавства був доданий параграф 160a StPO, який ввів досить суперечливий розподіл між адвокатами, – на захисників у кримінальних справах та всіх інших. Питання етичності такого розподілу стало ще більш актуальним, коли виявилось, що це було здійснено з метою узаконення щодо першої «касти» адвокатів проведення слідчих дій особливо характеру, наприклад, прослуховування телефону. Професійна спільнота відразу відмітила, що це породжує неузгодженість в законодавстві країни, адже суперечить гарантованому з Основним законом Німеччини принципу довірливих

відносин між адвокатом і клієнтом. Відповідно до цієї ситуації був утворений рух, який виступав за усунення незаконної диференціації в межах професії, а Федеральна палата адвокатів виступила з офіційною заявою і розробкою проекту закону про укріплення захисту довірливих відносин у кримінальному процесі, що передбачає усунення штучного поділу. Міністерство юстиції та уряд затвердили цей законопроект, і починаючи з 2010 року це етичне непорозуміння було усунено. Цікаво, що одним з аргументів адвокатської спілки було те, що на ранній стадії роботи між клієнтом та адвокатом досить часто важко відразу визначити – чи буде ця справа громадською чи кримінальною, характер та порядок провадження багато в чому залежать від супроводжуючих зовнішніх обставин, а не від жорсткої законодавчої регламентації. З огляду на це, прослуховування розмов клієнта і адвоката цілком може стати поза законом в кожній конкретній ситуації, а отже – порушує адвокатську таємницю, одну з невід’ємних складових громадських прав і свобод.

Тим не менш, варто сказати про ряд умов, за яких у Німеччині адвокат має право на розкриття професійної таємниці між ним та клієнтом:

– якщо інформація стає загальнодоступною й офіційно опублікованою (наприклад, в державному реєстрі чи в пресі);

– якщо клієнт оскаржує в судовому порядку розмір гонорару адвоката;

– в разі кримінального судового розгляду щодо адвоката.

У 2010 році на конгресі адвокатів обговорювалась ще одна умова – звільнення самим клієнтом адвоката від необхідності зберігати таємницю. Однак, аналіз подібних ситуацій виявив, що така практика наносить переважно шкоду, як клієнту, так і самому адвокату, який в разі свідчень про наявну інформацію може нанести шкоду не лише клієнту, але і третім особам. Як пише М. М. Погорецький, відносно адвокатів діє також імунітет свідка, що поширюється не тільки на відмову від дачі показань, але й на неповідомлення про злочин, який готується. В основі імунітету свідка закладена не заборона адвоката свідчити, а його право відмовитися від дачі показань в якості свідка [див.: 2, с. 255–260].

Можемо лише підсумувати, що подібні дослідження досвіду імплементації етичних засад в адвокатську діяльність Німеччини можуть сприяти підготовці нової правової бази для українського законодавства у відповідній частині європейському ключі.

Список використаних джерел

1. Доклад исполнительного директора ФПА Германии Вероники Хоррер на Круглом столе на тему «Специализация адвокатов» с участием представителей Федеральной палаты адвокатов Германии и Федеральной палаты адвокатов Российской Федерации. 03.12.2015 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://fparf.ru/documents/doc/Spezialisierung%20der%20RA_Russisch%20\(%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4\).pdf](http://fparf.ru/documents/doc/Spezialisierung%20der%20RA_Russisch%20(%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4).pdf)

2. Погорецький М. М. Кримінальні процесуальні гарантії адвокатської таємниці за законодавством ФРН та Франції / М. М. Погорецький // Форум права. – 2015. – №1. – С.255–260. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2015_1_43.pdf

3. Федеральне Положення про адвокатуру. Дата складання: 01.08.1959 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/bundesrechtsanwaltsordnung-ukr.pdf>.

4. Erdem v. Germany, №38321/97, §46, ECHR 2001–VII. The European Court of Human Rights. – Strasburg, 5 July 2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.legal-tools.org/doc/4a2597/pdf>

5. Gesetz über die Tätigkeit europäischer Rechtsanwälte in Deutschland (EuRAG) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/eurag/gesamt.pdf>.

6. KZ–Arzt Aribert Heim ist schon lange tot // Welt online. 4. Februar 2009 (Abgerufen am 4. Juli 2011). – Siehe auch Klemp, KZ–Arzt, S.291ff. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.welt.de/politik/article3149022/KZ–Arzt–Aribert–Heim–ist–schon–lange–tot.html>

7. Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319), die zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 17. Juli 2017 (BGBl. I S. 2442) geändert worden ist. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/StPO.pdf>

References

1. Doklad ispolnitel'nogo direktora FPA Germanii Veroniki Horrer na temu «Specializacija advokatov» s uchastiem predstavitelej Federal'noj palaty advokatov Germanii i Federal'noj palaty advokatov Rossijskoj Federacii. 03.12.2015 g. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: [http://fparf.ru/documents/doc/Spezialisierung%20der%20RA_Russisch%20\(%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4\).pdf](http://fparf.ru/documents/doc/Spezialisierung%20der%20RA_Russisch%20(%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4).pdf)

2. Pogorec'kyj M. M. Kryminal'ni procesual'ni garantii' advokats'koi' tajemnicy za zakonodavstvom FRN ta Francii' / M. M. Pogorec'kyj // Forum prava. – 2015. – №1. – С.255–260. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2015_1_43.pdf

3. Federal'ne Polozhennja pro advokaturu. Data skladannja: 01.08.1959 r. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/bundesrechtsanwaltsordnung-ukr.pdf>.

4. Erdem v. Germany, №38321/97, §46, ECHR 2001–VII. The European Court of Human Rights. – Strasburg, 5 July 2001. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.legal-tools.org/doc/4a2597/pdf>

5. Gesetz über die Tätigkeit europäischer Rechtsanwälte in Deutschland (EuRAG) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/eurag/gesamt.pdf>.

6. KZ–Arzt Aribert Heim ist schon lange tot // Welt online. 4. Februar 2009 (Abgerufen am 4. Juli 2011). – Siehe auch Klemp, KZ–Arzt, S.291ff. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.welt.de/politik/article3149022/KZ–Arzt–Aribert–Heim–ist–schon–lange–tot.html>

7. Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319), die zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 17. Juli 2017 (BGBl. I S. 2442) geändert worden ist. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/StPO.pdf>

*Tkachenko K. O., post-graduate student,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ukraine, Kyiv), ms.katerina@ukr.net*

Advocacy ethics principles in modern Germany

The paper is devoted to the study of the formation of advocacy ethics principles within modern Germany, namely the conceptualization of principles and norms, the functioning of the legal profession and its attitude and principles in the society. The author emphasizes that the seriousness of society's attitude to this issue is a «litmus test», which reflects the quality of developing ethical standards for the legal profession, and thus explains the level of maturity of this profession. The article analyzes the provisions of the main documents regulating the duties of the lawyer, the conditions of his activity, the ethical principles that certify his compliance with the profession, etc. An attempt has been made to actualize the application of the European experience of advocacy ethics as the basis for the formation of Ukrainian society as ethically conscious

Keywords: legal ethics, duty, trust, moral, law, society.

* * *